

ZPRAVODAJ JIRÁSKOVA

Neděle 3. srpna 1997

HRONOVA

ČÍSLO

3

Dnešní program

JIRÁSKOVO DIVADLO ve 14 a 16.30 hodin
Taneční soubor DOMINO Praha
Lenka Ottová: **VEČER MODERNÍHO TANCE**

Park AJ v 16.00 h.
PROMENÁDNÍ KONCERT dechové hudby
BIELAWA - Polsko

Římskokatolický kostel v 18.00 h.
Koncert L. Pospíšila

JIRÁSKOVO DIVADLO ve 21 a 23 hodin
BÁPODI pri MeKS Bánovce nad Bebravou, Slovensko
S. Lavrík: **ZÁTIŠIE S MATKOU**

SOKOLOVNA v 16.30 a 19.45 hodin
LS ČMUKAŘI Turnov
D. Weissová, J. Ipser, R. Zemenová:
SADODĚDE, SADODĚDE

KINO dvůr ZŠ ve 21.15 hodin
AL PACINO - RICHARD III.
Umělecký dokument USA

Zítřejší program

JIRÁSKOVO DIVADLO ve 14 a 16.30 hodin
DS TYL Rakovník
B. Jirušková: **TŘI RUBÍNY**

Husův sbor v 18.00 hodin
MUSICA PER QUATRO - Z opery do operety
(melodie a árie evropských klasiků)

JIRÁSKOVO DIVADLO ve 21 a 23 hodin
OŘECHOVSKÉ DIVADLO Ořechov
R. F. Hervé, H. Milhač, V. Peška:
MAM'ZELLE NITOUCHE-KY
aneb
LÁSKA KVETE V KAŽDÉM VĚKU

SOKOLOVNA v 16.30 a 19.30 hodin
Divadélko JESLIČKY ZUŠ Na Střezině,
Hradec Králové
E. Zámečníková:
MILÁ SEDMI LOUPEŽNÍKŮ

KINO dvůr ZŠ ve 21.15 hodin
TICHÝ NEPŘÍTEL
Thriller USA s H. Fordem a B. Pittem

Amatérské divadlo je neodmyslitelnou součástí české kultury

Již podruhé zahajoval Jiráskův Hronov náměstek ministra kultury ČR ing. Zdeněk Novák. Protože tato oblast kultury nepatří mezi obory, které na ministerstvu bezprostředně obhospodařuje, nabízela se první otázka našeho rozhovoru sama: **Cesta do Hronova je pro vás jen splněním služební povinnosti, nebo se vám tady líbí?**

Přiznám se, že vloni to opravdu bylo splnění povinnosti, ministr byl příliš zaneprázdněn, náměstek Koronthály byl na dovolené, a tak jsem vyjel do Hronova já. Ten zážitek byl tak příjemný, že mi utkvěl hluboko v paměti, a letos jsem už sám projevil zájem přijet buď na zahájení, nebo na ukončení festivalu. Původně to vypadalo na závěr, ale věci se nakonec udály tak, že jsem zase přijel na zahájení, a rád.

Vím, že máte na ministerstvu na starosti hlavně památky, ale nemohu se nezeptat: nejsou akce typu Jiráskova Hronova balíčkovými a popovodňovými úspornými opatřeními existenčně ohroženy?

Jiráskův Hronov rozhodně ohrožen není. Do dnešního dne jej ministerstvo dotovalo částkou 245 000 korun, další částkou jsme prostřednictvím naší organizace IPOS - ARTAMA dotovali vzdělávací akce a teď, když jsme se dověděli, že Hronov má finanční potíže, najdeme cestu, jak přispět ještě další sumou.

Váš obor vlastně nemá k amatérskému divadlu zas tak daleko. Lidé, kteří by ztratili možnost aktivního kulturního vyžití, by asi brzy zlohostejněli i vůči tomu, čemu se říká kulturní dědictví.

Vidím to ještě trochu jinak. Člověk, který je otevřen jakékoliv kulturní aktivitě, je mnohem vnímavější a pozornější i k dalším oblastem kultury. Amatérské divadlo mělo velmi důležitou roli při znovuzrození české kultury, je její neodmyslitelnou součástí - a to už jsme v historii. A i když dnes třeba amatéři hrají moderní autory, ta podstatná kvalita, charakteristická pro české amatérské divadlo, tam tak či onak je stále přítomná.

Slyšela jsem nedávno takový názor: v amatérském divadle dnes někteří lidé vidí způsob, jak překonat duchovní prázdnotu, hledají v něm odpovědi na své vlastní otázky, snaží se jeho prostřednictvím vyznat se ve svých vlastních pocitech: proč by jim na to měl přispívat stát?

Nepřispíváme lidem, kteří si hrají sami pro sebe. Jiráskův Hronov je něco jiného, má nesporný význam nejen pro samotné amatérské divadelníky. Mimo jiné je i lihní talentů, podhoubím profesionálního divadla, ukazuje nejednou jiný, inspirativní úhel pohledu...

Jak vás tak poslouchám, napadá mě otázka: Nehrál vy jste někdy sám amatérské divadlo?

A víte, že hrál? V mém rodišti, v Bítovčicích v jihlavském okrese jsem byl hercem, režisérem i výtvarníkem. Ten virus nadšení, který do mě tehdy vnikl, asi přežívá dodnes, stále si dovedu vybavit nadšení, které jsme prožívali třeba když jsme studovali a pak hráli Zlatovlásku - a musím dodat, že bez finanční dotace státu.

Takže vztah náměstka ministra kultury, člověka s technickým vzděláním, k divadlu je veskrze kladný?

Mé technické vzdělání mě možná právě k divadlu přivádí. Vystudoval jsem zahradní architekturu, a zahrada, to je scéna, prostor, do něhož vstupuje člověk, a to ještě bezprostředněji než v divadle, je tam sám za sebe. Divadlo mám velmi rád, i když před činohrou dávám přednost operě.

Stačil jste letos v Hronově vidět některé představení?

Viděl jsem Japonce a velmi mě zaujali. Jejich výkon byl naprosto profesionální, strhující. Přesto, že jsem nerozuměl ani slovo, bylo to pro mě srozumitelné divadlo, obdivoval jsem jejich technickou vybavenost a schopnost vytvořit atmosféru dialogu.

Přijedete na 68. ročník Jiráskova Hronova?

Doufám a těším se, že se sem příští rok zase vrátím.

Za rozhovor děkuje J. Suchomelová

Velké Poříčí

BA - ZA - MAR aneb Z deníků profesora Jakuba Hrona Metánovského

Divadlo poezie Regina, Břeclav

Setkání středoškoláků s duší neklidnou

„Píšu ze zábavy, dokazuju pro vědomost, odhaduju pro cenu, řadím pro úpravu, brousím pro lesk, sestavuju pro tvar, vůbec robím z lásky...“ cituje program doprovázející inscenaci Divadla poezie Regina z Břeclavi slova Jakuba Hrona Metánovského. Setkání jiných a slečen z konce 20. století s texty 120 let starými jako by toto motto naplňovalo. Pan profesor Metánovský, duše neklidná, hloubavá i hravá, hledající podstatu a smysl věcí i novotvarné vyjádření pro ně (jakýsi předchůdce Jára Cimrmana i pábitelů) ožívá v inscenačním tvaru, který je ho dozajista hoden. Autoři scénáře vycházeli především z textů napsaných v letech 1872 až 1876 (jen výjimečně jsou užity texty mladší), ty jsou jim východiskem k jakémusi zmapování Metánovského životních pocitů, zážitků, myšlenek. A kupodivu dokážou sdělit i mnoho z pocitů svých, současných.

Prvotním je tedy text, slovo. Budiž řečeno hned úvodem, že Břeclavským slouží jako inspirace k vytvoření divadelního obrazu, který slovo obohacuje, dodává mu nové významy, přesahuje je. Nejsilnějšího účin-

ku pak inscenace dosahuje tam, kde má toto spojení hodnotu metafor. Vzpomeňte: „Náhodou jest, že jsem byl zplozen...“, k tomuto textu dva chlapci houpají kontrabasem jako kolébkou, což by byl jen hezký poetický znak, kdyby se potom v celé první části nepracovalo dál s hudebními nástroji a kontrabas nenabýval významů dalších (inspektor aj.), a tím se tento znak nedostal do pohybu vnášející sdělení nová, hlubší. Někde se dokonce hudební nástroje animují jako loutky a přihodí se i dramatická situace. Inscenační metodou však dominantně zůstává vytvoření významu spojením textu a obrazu. Umožňuje to bez obtíží průnik archaického textu aktuální módní přehlídkou, aniž v divákovi vznikne pocit nepatřičnosti. Oba světy, svět Metánovského i svět inscenátorů, jsou společně přítomny od samého začátku. Herci exponují už tím, jak vstupují na jeviště za sebe, se současnými hudebními nástroji. Toto společné bytí dvou časů působí většinou přirozeně a je pro mě jednou z kvalit tohoto tvaru.

Ve druhé části Břeclavští tento postup zčásti opouštějí. Převlek (kolektivní bělostné stejnokroje) i jevištní organizace vytvářejí spíše jakási čísla, „sokolské“ výstupy a síla metafor z první části se vytrácí. V hereckých prostředcích se náhle hlavně v interpretaci textu objevuje zvýšená míra ironie. Jde tu zřejmě víc o smích publika než o zobrazování setkání dvou světů. Místy příjemně inzitivní předloha tu pojednou dostává nepříjemně inzitivní šouchance in-

scenátorské. Odtud divácký dojem rozpačitosti, co je nám v tuto chvíli vlastně sdělováno a proč. Samozřejmě, že po celou dobu cítíme, že v druhém plánu inscenátoři staré texty komentují, zaujímají k nim postoje, většinou to však dělají křehce a nenásilně, sdělující obsahy s chápavým úsměvem, v této části se ale spíše šklebí. Závěr je ve znamení návratu k původnímu principu. Ku prospěchu věci. Je pozoruhodné, jak může být jevištní zpráva o rezignaci stárnoucího učitele na konci 19. století působivá v podání současných středoškoláků. A co je podstatné, jak tato zpráva přesahuje jeden individuální osud v otázky obecnější.

Setkání Reginy s J. H. Metánovským bylo bezesporu šťastné (mimo jiné i proto, že obě strany toho každý po svém hodně umějí), setkání Reginy s hronovským publikem „jakbysmet“.

František Zborník

Jakub Hronovský Metánovský

Břeclavský soubor Regina přijel s pásmem z deníkových záznamů a veršů c. k. gymn. prof. Jakuba Hrona Metánovského, jakéhosi živoucího předobrazu postavy Jára Cimrmana. Člověka originálního myšlení od inzitivnosti až po genialitu. Fragmenty jeho textů inscenátoři seřadili do tvaru o jakýchsi třech částech.

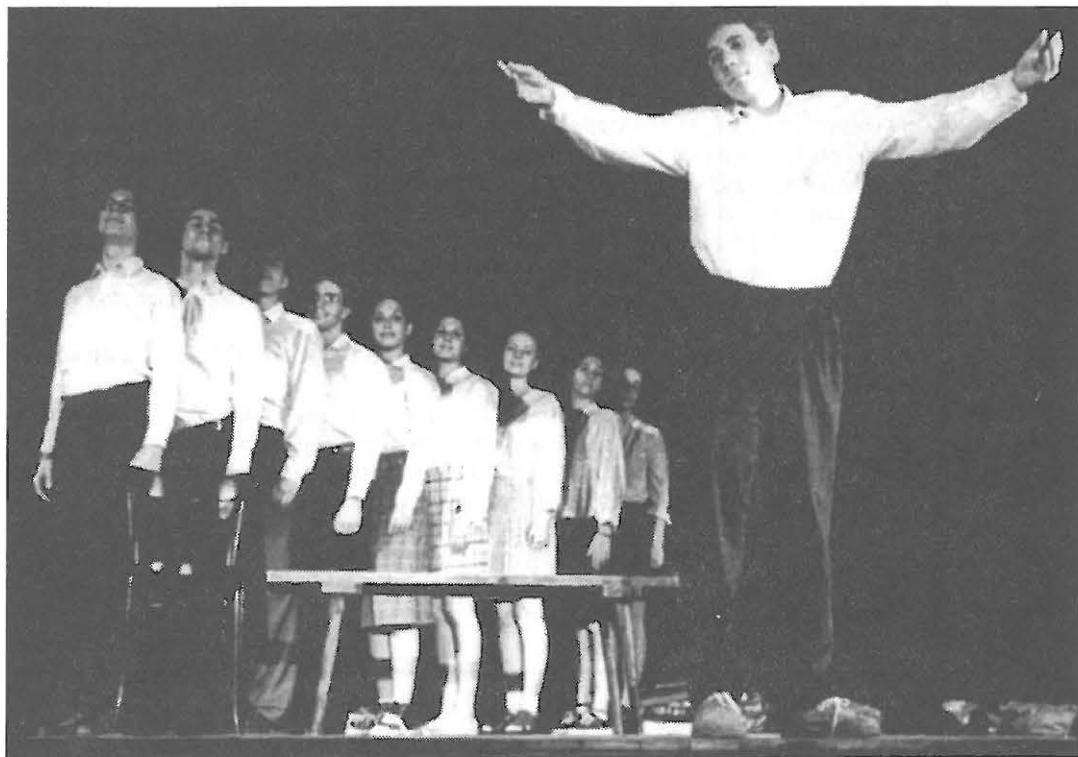
První se odvíjí od pocitů spojených s příchodem jara, hovoří se o zrození člověka a jaký může být (lysáci kontra plnovlasáci), popis etap lidského života se spojuje s je-

vištním obrazem otáčejícího se orloje. Proměny vnímání času se stávají ústředním motivem - profesor podává žádost o místo k inspektoru, čeká na její vyřízení, sčítá prohry a ztráty za poslední rok... Třetí část navazuje „modlitbou“ v očekávání, co přinesou příští dny, vrací se obraz orloje, zvukově a pohybově gradující až k momentu zmaru. Soubor nalezl v textech viditelně zalíbení, hraje s chutí a daří se mu navazovat živý kontakt s publikem.

Jednotlivé texty jsou jevištně dotvářeny jak pohybově, tak i použitím zvuků, hudby, rekvizit... Texty jsou říkány sólově, sborově, různě členěny mezi více aktérů a pod. Je patrná snaha jednotlivá „čísla“ výrazně pointovat. Jevištní imaginaci vnáší zejména používání hudebních nástrojů i jako zástupných a charakterizačních předmětů (rovina předmětná i zvuková). Problémy lze ale někdy najít při spojování jednotlivých „čísel“ do širších ploch, například v řádu používání rekvizit nebo rozvoje samotného jevištního obrazu. Je třeba nelogické, když herec, reprezentující se svým kontrabasem školního inspektora, který doslova jedním vrzem smyčcem na svůj nástroj utne v jedné částečce knourání profesorových žádostí (jiné nástroje), hned v následující začne sám za profesora mluvit, přičemž stále ve fyzické akci opakuje inspektorské „vrznutí“ bez toho, že by k němu zaujímal příslušný komentář (třeba jakoby profesor našťavaně inspektora karikoval).

Jako poněkud nedotažené, rozpačité, vidím zarámování druhé části představení do jakoby vystoupení nějakého dědrasboru (dělnický dramatický sbor) při snad cvičení sokolského sletu. I ten převlek kostýmů tam možná zbytečně zdržuje a hudební kvarteto, které část na jejím začátku a konci označuje, se zase nevyvíjí z předchozího používání hudebních nástrojů jako významových rekvizit. Nebylo mi tedy zde podáno hlubší zdůvodnění směrem k tématu a prostředkům inscenace, jediné že to byl nový další materiál pro inscenátory k jevištnímu krejrování. Ale to bylo zase velmi příjemné, takže jsem rád pro jednotlivá „čísla“ zapomínal na ta škobrtnutí. Vůbec jedním z podstatných kritérií při vnímání divadelních představení je pro mne to, že je mi s těmi lidmi na jevišti v jednom sále dobře. A to mi bylo. Děkuju.

Aleš Bergman

Ozvěny II. otevřené národní přehlídky pantomimy a pohybového divadla

OZVĚNY Z KOLÍNA

Divadelní produkce slyšících i neslyšících, amatérů i profesionálů, uvedla pásmo sedmi inscenací. Základním znakem komunikace byla, jak dáno v názvu, mimika, gestika, prostě plastická řeč - sdělování tělem. Jelikož došlo ke změnám v programu, nelze odhadnout, zda se jednalo o komponované pásmo s dramaturgickým záměrem. Není tedy třeba dodržet pořadí.

ŠÍLENIUM z Prahy uvedlo „Masky“, jejichž tématem nejspíše byla přetvářka jako taková, její nakažlivost, ale také by mohla být řeč o předávání negativní energie. On a Ona si vzájemně předávali slepotu, nemožnost těla, horkost a zimu, aby nakonec, když se potkají při venčení psů - malého a velkého, kteří k sobě naleznou náklonost - odložili masky, a odešli spolu, ne snad k lepším zítřkům, ale k společně sdílenému zážitku těla a duše. Nazval bych to tematicky volnou etudou, v níž se občas objevily posunky běžné, a ne stylizované. Další bylo „Labutí jezero“, přesněji parodie na Labutí jezero, kde pramenem byla groteska z času německého filmu, spíše inspirovaná Frigem, než Chaplinem. Rozpor mezi známým a proměněným vyvolával odůvodněnou smíchovou reakci, avšak cítil jsem, že by labutí story prospěla přesnější práce s časem v situacích, i směrem k celku.

NEPANTO Praha - soubor neslyšících, se dal cestou běžných situací, se kterými se neslyšící setkávají. Jednalo se o realitu dvou světů souběžně vedle sebe existujících, která nepo-

strádala jistý nadhled a ironii těch, kterých se to osobně týká. Situace v kině, u doktora, ve vlaku, byly završeny situací ve škole, kde se slyšící učí znakovou řeč, aby se výše zmíněné světy propojily. Nic proti tomu, ale vzhledem k dřívější produkci pantomimy neslyšících, se tentokrát jednalo více o lehrstůček, než o metaforu divadlem.

Mimo původní program byly uvedeny dvě inscenace. „Židle“ - jistě alegorie o navázání vztahu, v němž židle měla svou duši a vůli. Lze s ní zacházet jakkoli, nemůže se bránit, pouze tehdy, když si na ni sednete. Ovšem z inscenace mám dojem, že toto téma nebylo ani tak zprostředkováno přes vztah rovnoprávný, ale přes vztah ryze utilitární, účelový - ale kdo ví, možná, že právě tak to mělo být. Možná, že právě o pragmatismu, vlísávání, aby člověk dosáhl toho, co zrovna potřebuje, tahle etuda měla být. Jiná věc je, že herecké jednání ve smyslu významového sdělení používalo pohyb těla jak reálný, tak stylizovaný, ale v situacích nerozčleněný, tedy pouze ad hoc. „Two homeless“ - story o tom, že v žádné situaci člověk nemusí ztrácet naději, pokud si dovede hrát. Nalezený pár rukavic v popelnici se proměňoval, takže lze říci, že jsme shlédli školní etudu o znaku, o označující a označovaný. Prostě, co všechno dokáže předmět.

Z Ostravy soubor **MIMO** uvedl „Trpasličí cirkus“. Přiznávám, že zde mám jisté rozpaky, jak použité prostředky a žánr souvisí s pantomimou či pohybovým divadlem. Varieté, cirkus, kabaretní skeč U Fleků, divadlo na tržišti, proč ne, ale v kontextu Hronova jsem měl trochu husí kůži. Ne, že bych něco měl proti zábavě, řekneme, „hrubšího“ zrna, ale v hledišti Jiráskova divadla jsem měl pocit, že jsem se přesunul do Kabinetu zrudl a kuriozit. Znovu opakuji, abych nebyl špatně chápán, že tento můj postoj pramení z žánru, a z prostoru a času, v němž byl tento kou-

sek proveden. Tedy - netýká se inscenace samé. K ní mám pouze poznámky dvě. Za prvé: sice jsem pochopil hudebníky v lóži šapito, ale vůbec nerozuměl příchodu skrze diváky a tomu, co se dělo před oponou. Za druhé: stará loutkářská a komediantská fligna o botičkách na ručičkách byla pouze v prvním plánu. Ona totiž existuje technologie i na to, aby ručičky nebyly tak mrtvě klátivé, a udělaná situace a práce se světlem dokáží odbourat tělo v pytlí (i když jej jako konvenci přijmeme), které jinak vzbuzuje nežádoucí asociace mrzáčků.

LALOFobia z Prahy, aneb to nejlepší na konec. Kdybych měl říci, o čem příběh „Ve zlomku neživota“ byl, tak bych to snad dokázal slovy klopotnými, ale já jakýkoli popis odmítám. Estetický zásah, pocit libosti a sdílení - tedy proudění souhlasné energie mezi jevištěm a hledištěm - byl tak silný, že vykazoval cosi, co bych pojmenoval rituálem, rituálem modlitby neznámému bohu. Jisté zjevení, a především jisté nedořečené tajemství, které ve mně vzniklo, si velmi rád uchovám. Prostě, Lalofobia byla divadlem, byla pohádkou, pro mne o to větším zážitkem, že přicházela přes gestiku strojovosti, která je mi jinak velmi nelibá. Díky!

Vladimír Zajíc

Velký sportovní výkon

Pantomimické pásmo, nazvané **Ozvěny II. otevřené národní přehlídky pantomimy a pohybového divadla** zahájila scénka **Ve zlomku neživota**. Tři tajemné hromádky probouzel kouzelnou květinou jakýsi karikovaný intelektuál. Hromádky se postavily na nohy a jaly se projevovat pantomimicky. Ženy, které se takto vyklubaly, byly v černém, ale omtané fólii, která se obyčejně používá přes potraviny do lednice. Fólie k nám dorazily převážně až po revoluci a je zvláštní, že zatímco tehdy byly jednoznačně dražší než samotné potraviny, dnes je tomu přesně naopak. Fólie se z žen během pantomimy tu a tam odchlipovaly.

Scénka s židli byla prostá. Pán kopal do židle a židle ho za to neměla ráda. Nakonec se domluvili a vyprávění završila trvalá spolupráce člověka s neživou věcí. Ještě že tak. Židle byla starožitná, jistě pamatuje bývalou výbavu Jiráskova divadla. Každé takové židle je škoda. Výstup byl celý příliš jednoduchý a málo experimentální. Kdyby přijeli mimozeští a měli podle této jediné ozvěny určit, co jsme za civilizaci, asi by nás zařadili do roku 1976.

Pantomima neslyšících **Nepanto** předvedla několik výstupů, jejichž společným jmenovatelem byl osud člověka neslyšícího v prostředí lidí slyšících. Scénky byly stručné, krátké. Herci zajímaví. Kolikrát tyacity vyšly do ztracena a proč? Neslyšící to mezi slyšícími nemají lehké. Slyšící jsou totiž se vším rychle hotoví a o moc dalšího se nestarají. Jenže právě neslyšící, navzdory svému nedovybavení bývají mnohem citlivější a pozornější. Způsob vyprávění této jejich mimořádné citlivosti nevyužil a - škoda.

Pak přišel skeč, ve kterém létaly papundeklové labutě na lanku. V jednu chvíli proletěl podlepený Amor, zřejmě se zasekl a spadl z lanka. Klasické riziko.

Bezdomovkyně s bílými rukavicemi byly divné, už když o nich mluvila ta plachá slečna, která moderovala jednotlivé výstupy. Ale byly vtipné a šikovné.

Trpasličí cirkus z Ostravy byl tuze veselý. Tři trpasličí (zakrslí) a krásná cvičitelka (vysoká, s kloboukem). Všichni se smáli. Trpasličího vzezření dosáhli herci tak, že se v poloze kliku zepředu přestrojili za trpaslíky. Zadní část těla oblékli do černého sukna a celý výstup absolvovali takto v kliku. Trochu přitom připomínali lachtany. Velký sportovní výkon! Levý (žlutý) a pravý (zelený) trpaslík předváděli roztodivné kejkle na laně. Prostřední (růžový) se trochu flákal - asi na to neměl záda. Krásná byla rovněž děkovačka. Silnější pán (ze skupiny neslyšících) žertoval s ostravským trpaslíkem, podobně jako jiný pán, ze stejné skupiny zvedl dalšímu trpaslíkovi plandavé pacičky a mával s nima divákům. Diváci zase mávali účinkujícím.

Potom přišli Japonci, kteří přijeli až z Japonska. O tom už psát sice nemám, ale dovolil bych si malou poznámku. Vyšlo totiž najevo, že české a japonské herectví čechovových Namluv je úplně stejné. Japonský Vinklář, Maciuchová a Rösner předvedli vlastně totéž, co seniorská skupina předloni ve Slávii.

Nakonec byl studentský soubor divadla poesie z Břeclavi. Deset stejně nadaných, pěkných a šikovných mladých herců. Znovu potvrzena stará moudrost: V divadle se dá nejen trpět, ale rovněž být okouzlen a prožít krásné věci.

Slávek

Autor je stálým spolupracovníkem redakce

Ukázka tradičního japonského tance, Námluvy, Lekce
Bungeiza - Toyama, Japonsko

Cesta z Asie do Evropy

Představení, kterým se představil soubor Bungeiza, má tři části, jež ve svém celku vytvářejí linii, kterou lze stručně a možná také poněkud schematicky pojmenovat jako cestu z Asie do Evropy. A zpět.

Část první, nejkratší a jen lehounce nadýchaná jako pěna na dortu charakterizuje sebe sama svým názvem - Ukázka tradičního japonského tance - velice přesně. Jde vskutku o jakýsi úvod, letmou připomínku toho, že před námi stojí soubor zcela jiné kulturní tradice. A pak už přijdou Čechovovy Námluvy. Postavy a situace zůstávají a vyprávějí dobře známý a mnohokrát zahrany příběh. Ale všechno ostatní je jiné - stručně řečeno japonské. Vzadu klasický skládaný paraván s japonskou perokresbou a před ním v typicky japonském posazení - polosedě polokleče - tři herci. Pro pohyb - a tedy ani pro mizanscénu jako významovou složku - tu prakticky žádné místo není. Všechno je na herci; jeho mluvě, gestice a mimice. V této struktuře herceho výkonu najdete mnohé prvky - od drsného popisného naturalismu až po výmluvnou pohyblivost nohou, které jsou schopné vyjádřit výstižně momentální stav duše. Když k tomu připočítáme ještě japonské reálie - včetně samurajského meče - tak je to najednou setkání - ne-li utkání - dvou divadelních konvencí zcela odlišných, jež nabízí některé zajímavé otázky. Ani ne tak o představení samotném, jako spíše o určitých obecných souvislostech, protože obě ty tak rozdílné konvence se v tom střetu vzájemně nasvěčují a v leccem poměrně zřetelně načrtávají jak své slabiny, tak přednosti.

Část třetí je pak už evropským divadlem se vším všudy. Ionescova Lekce je realizována v základních dispozicích a parametrech v té poloze a podobě, jež nasadí plus minus každé evropské činoherní divadlo. V něčem dokonce jako by tato inscenace popírala některé principy tzv. absurdního divadla a šla k evropským tradicím předcházejícím. Myslím tu především na Yoshio Taniiu, jehož Profesor svou „maniakálně vražednou vášeň učit“ vydatně a velmi zevrubně psychologizuje, skoro jako by se krůček za krůčkem dával pouze vyprovokovat tou naivně pitomoučkou a hloupě nadšenou studentkou Sanae Sekii. Až to někdy vypadá tak, jako by tohle pojetí obhajovalo právo na vraždu, když se člověk setká s naprostou pitomostí. Pak ovšem přišel - alespoň pro mne - šok:

Snímek z představení japonského souboru Bungeiza

hákový kříž navlečený na rukáv Profesora, pozdrav zdviženou pravicí. Najednou je to cosi, co svou agresivní plakátovou přímočarostí přímo manifestuje političnost a ideologii. Upřímně řečeno: nevím proč, v inscenaci jsem k tomu neshledal žádnou zřetelnou - alespoň pro českého diváka neznalého japonštiny - motivaci. A to už vůbec nemluví o tom, že jestli se něčemu Ionesco bytostně vzpírá, pak je to tato zjednodušující ideologická a politická interpretace.

Inu - cesta evropského divadla do Japonska a zpět není asi tak jednoduchá.

Jan Císar

Letmé doteky

Přiznám se bez mučení, že japonsky neumím, v zemi, v níž se tímto jazykem hovoří, jsem nikdy nebyla a vlastně celý asijský světadíl je mi „španělskou vesnicí“. Cosi, čemu se pak říká mentalita, národní kultura, je mi věcí zcela neznámou, vzdálenou, exotickou. (Pravda, viděla jsem kdysi na jednom mezinárodním festivalu představení jakési tradiční japonské hry, něco literatury jsem přečetla, viděla pár dokumentárních snímků, ale díky tomu se přece ještě nehodlám považovat za znalce japonské kultury.)

Jsem tudíž vděčná pořadatelům letošního Jiráskova Hronova za to, že jsem měla možnost uvidět před-

stavení souboru BUNGEIZA z Toyamy. Tradiční japonský tanec v barevném kimonu s příslušnými rekvizitami, na pro Evropana nevšední hudbu a zpěv mě rázem uvedl do oné exotické atmosféry, kterou mohu vnímat, ale nikoliv jí porozumět. Problémem jazykové bariéry jsem příliš netrpěla - Čechovovy Námluvy poměrně znám. A tak mě zaujal přenos téhle aktovky do toho tradičního japonského světa, kde se věci řeší vsedě (nebo spíš vkleče) u šálku čaje. - Ale proč ne, starší dívky na vdávání, sporné louky a psi jsou zřejmě všude.

Ionescova Lekci taky tak trochu umím, a tady jsem ji měla možnost vidět v pojetí, které je Středoevropánům přece jen bližší. A tak si přidávám ke svým dotekům s Japonskem i tyhle: velmi rychlé a v rychlosti jen málo proměnlivé tempo řeči, naopak velmi proměnlivá melodie řeči, razantní mimika, jednání především slovní, aranžmá spíše statické a další si zřejmě uvědomím později. Viděla jsem, dotkla jsem se, ale za znalce se stejně považovat nehodlám. Takže až někdy při dalším setkání...

Kateřina Fixová

Snímek z vernisáže berlínského malíře, sochaře a grafika Tilo Hertela. Bližší informace najdete na straně 6 tohoto čísla Zpravodaje.

PETRU VÁŠOVI ROSTOU KŘÍDLA

(rozhovor s fyzickým básníkem)

Potkal jsem ho včera odpoledne, jak si vykračuje v rytmu hronovské Masarykovy ulice. Jeho masité rty se vyšpulily do širokého úsměvu. „Mám ti takovou zvláštní náladu,“ povídá, „rozvažuju, jak lítají andělé.“ Nechá-pavě jsem na něj pohleděl (umělci bývají dost velcí blázni, tak proč ne andělé). „Když jsem se chystal do Hronova, strašně mě chytly záda,“ pokračoval, „byla to taková vyrovná-ná bolest pod oběma lopatkami. Žena mi dala dost silný lék, a já usnul. Ve snu ke mně přišel šaman a já se ho ptal, co se mnou je. Je to vážný, odpověděl, rostou vám křídla. A já teď chodím a uvažuju, jak s těma křídla budu pohybovat. Už jsem zjistil, že Pegasi a andělé je mívají namalované dost nešikovně. Ti by létat nedokázali, protože v těch partiích nemají žádné svaly. Jo, ptáci - třeba papoušek - to je jiná.“

Večer měl představení, tak jsme se domluvíli na schůzce po něm.

Cirkus - Chaos - Minaret. Proč tento název?

Ta jména vyjadřují elementární tvary. Cirkus je cyklický tvar, minaret lineární a chaos existuje mezi tím. Ale můžeš si pod tím představit i cokoliv jiného: vagínu, falus a dítě, nebo dálnici, město a cestující na té dálnici. Je to - alespoň pro mne - nejdůležitější práce, jakou jsem kdy přichystal. Konečně jsem si jistý tím, co dělám. Je to má první věc, která je celá podle přírody. Jsou tam základní živly i základní symboly. Je to o jazyce - universální řeči a je tam výrazná výtvarná část. Dva měsíce jsem strávil před zrcadlem a hledal, jak pohybově a gesticky ztvárnit něco čistě výtvarného. Mám teď neviditelný kufr masek, který vozím s sebou.

Cirkus - Chaos - Minaret je pevné představení, které od března hrají a ohromně mě zajímá, jak na lidi pů-

sobí. Je to čistá abstrakce s rizikem těžké srozumitelnosti.

Jak vznikalo?

První podoba se rodila na podzim minulého roku. Chodil jsem přírodou i městem, nahrával si zvuky, kreslil kresby, dělal zápisy. Z toho jsem pak různým způsobem vytvářel skladby. Vznikla tak první verze představení, kdy jsem k terénním nahrávkám přidával přímo na jevišti vlastní zvuky, pohyb i gesta. Mám ty nahrávky tady. Chceme je použít i na mé dílně. Je tam třeba milostný duet se sekačkou nebo skladba Cirkus, zpívaná přímo na dálnici Brno-Praha, kde vznikala.

Definitivní verzi jsem pak dokončil v březnu tohoto roku. Má pevný řád, i když ten nelze chápat tak, že by představení bylo neměnné. Naopak. V každé skladbě mám taková dvířka, kterými mohu odbočit do jiné skladby, nebo ji mohu zkrátit či prodloužit dle libosti. To se týká jak pohybu tak zvuku. Představení tedy může trvat deset minut i několik hodin.

Jak si je pamatuješ?

Mám doma stohy vlastních pohybových partitur, kterými ty skladby pro sebe fixuju. Jednotlivým gestům jsem dal konkrétní názvy, což pro neznalého může někdy působit dost bizarně. Ruce v bok jsou třeba „melóny“, nebo pohyb prstů sem a tam „závozník“. Skladbu si pak třeba pro sebe opakuju slovy: „Melóny, dvakrát Závozník a pak zpět na Melóny“.

Mohl bys říci pořadí skladeb a co vyjadřují?

Představení je jakási abstraktní epika mezi hudbou a literaturou. Pokud bych je zahrál celé, bylo by pořadí následující: Artur - Cirkus - Voliéra - Promenáda - Hotel - Akvárium - Titul - Machinace - Chaos - Leonardo - Gory - Minaret. Machinaci a Chaos jsem dnes vynechal, jsou moc dlouhé. Ob-

sah snad vysvítá ze samotných názvů. Celá sestava pak dává jistý abstraktní příběh, který si každý divák musí sestavit sám.

Zdá se mi, jako bych poprvé ve své práci naplňoval slova starých mistrů: Pracuj podle přírody, jdi cestou roz-vzpomínání a pocitů.

Které Mistry máš na mysli?

Ještě než jsem začal s touto prací, vydal jsem se loni koncem léta po stopách Jana Blažeje Santiniho a jeho žáků. Navštívil jsem - až na tři, ty mě ještě čekají - všechny jeho stavby u nás. Myslel jsem si, že na mne budou působit hlavně barokní sochy, ale zjistil jsem, že je to právě Santiniho barokní architektura, k níž mám nejsilnější vztah - k její struktuře, paradoxům a tvarům, které je třeba procházet a vidět, jak se proměňují, tančí, pitvoří a zpívají.

Hronovská divadelní horečka opět propukla

Samo Slunce bylo včera k divadelníkům nanejvýš milosrdné a potrhalo duchnu dešťových mraků, aby je nepřipravilo o pohled na defilé štíhlonohých mažoretek podupávajících ve svižném rytmu Koletovy dechové hudby. A po satirickém výstupu s příjezdem údajné restituentky Jiráskova divadla - baronky Elvíry Marie Zaháňské z Las Vegas - již mohl hronovský starosta všem přítomným slíbit, že opět prožijeme dny plné té pravé „divadelní horečky“.

Na tradičním tiskovém soirée v Ponorce pak došlo i na věci prozaičtější. Rozpočet 67. Jiráskova Hronova je prozatím 550 000 korun a vedle ministerstva kultury se na něm podílí i okresní úřad, samo město a sponzorskými příspěvky rovněž firmy z hradeckého regionu. Podle náměstka ministra kultury Zdeňka Nováka činí ministerský příspěvek 245 000 korun a dalších 50 000 se de facto poskytuje prostřednictvím organizace IPOS ARTAMA. „Zjistili jsme, že má festival finanční potíže a doufám, že se nám mu podaří ještě pomoci,“ poznamenal Zdeněk Novák.

Letošní ročník Jiráskova Hronova postrádá generálního sponzora a jak poznamenala vedoucí ARTAMA Vítězslava Šrámková, nejde bohužel o zkušenost ojedinělou. „Pokoušeli jsme se společně s členy výboru Jiráskova Hronova pomoci, ale letos je situace se sponzorstvím nejhorší a u amatérských festivalů se nám nepodařilo uspět téměř u nikoho,“ posteskla si Šrámková. Ministerský vyslanec Novák připustil, že se snadnější shánění sponzorů na rudolfínskou výstavu, než na hronovskou přehlídku. Řešení však nevidí v tom, že by ministerstvo vybudovalo marketingovou agenturu zaměřenou na podpo-

Vedeš tady - tak jako loni - kurs. Jaký je? Jak se liší od minulého?

Obsahově by měl být v zásadě stejný. Ale vždycky záleží hlavně na sestavě účastníků. Letos jich je dvacet a zdá se, že jsou oproti loňským „sportovcům“ mnohem humednější. Jaké to ale bude, budu schopen říct až ke konci festivalu, teď je ještě předčasné cokoli předvídat. Budeme chodit ven a poslouchat přírodu.

Na jaký svůj zvuk jsi během svého představení nejvíce hrdý?

Na papouška ve skladbě Voliéra. Je to přesná syntéza křiku ary zelenokřídle a hyacintové. Poslechni si je.

A Petr Váša roztáhl křídla a s křikem papouška ara odletěl kamsi do hronovské noci.

Vladimír Hulec

Petr Váša

ANKETA - ANKETA - ANKETA

OSUDOVÉ ŽENY A OSUDOVÍ MUŽI NAŠEHO DĚTSTVÍ

Bůh, mateřská školka, marihuana, první rande, osud, první opice, Coca-Cola, armáda, příušnice, první výplata, policie a ještě mnoho jiného ovlivňuje, formuje i deformuje naše osobnosti a jejich životaběh. Ovšem často a neprávem zapomínáme na své první - a povětšinou i platonické - lásky k hereckým hvězdám a hvězdičkám. V minianketě našeho Zpravodaje si proto dovolujeme přinést malé sentimentální ohlédnutí za těmi, kdož patřili k vysněným idolům našeho dětství či nezralého mládí. (red)

Když jsem byla větší a to přetrvává dodneška, tak to byl bezesporu Bruce Willis - to je prototyp chlapa, jak si ho představuji. A v dětství úplně malém mě zaujal - jako Muž - Walda Matuška.

Jana Pazderníková, ředitelka Žižkovského divadla Jára Cimrmana

Bývalou velvyslankyni Spojených států Shirley Templeovou. Na tu jsem se koukal jako na roztomilou holčičku, která uměla stepovat, zpívat a vůbec všechno. Z těch domácích to byla Vlasta Matulová, která dokázala promluvit tak měkce a hřejivě v každé roli a obzvláště ve spojení s Karlem Högreem vytvořila ideální dvojici.

Miroslav Houštěk, starosta a režisér Hronova

Co se týká zahraničních dam, tak až dodneška je pro mě herecký idol Katharine Hepburnová. A pokud jde o české herečky? V mládí jsem asi žádný idol neměl, ale posledních snad dvacet let je to Jitka Molavcová. Je schopná komiky, nedovede se „jen“ shodit, ale umí s tím i pracovat. To je pro mě prioritní. Umí hrát, umí zacházet sama se sebou, umí zacházet s energií, kterou vydává, i se mnou jako s divákem. A neviděl jsem od ní na jevišti nic, co by mě vždy neoslovilo, nepotěšilo a neotevřelo mi nějaký další rozměr. Což platí

i o Katharine Hepburnové a o ní ještě navíc mohu říci to, že pro mě jako ženská zůstala jistým idolem.

Vladimír Zajíc, dramaturg

Pokud má paměť sahá, nepotřebovala jsem první léta svého života žádné idoly. Abych si vytvořila svět podle svých představ, stačilo několik panenek a fantazie... Až pak přišla doslova posedlost - Pipi punčochatá! Milovaný seriál, který jsem vydržela sledovat se stejnou urputností, s jakou jsem si asi ve čtyřech letech vybojovala gumovou tuzexovou kopii zrzávé copaté holky. Stejná dětská vášeň se pak opakovala u jednoho televizního historického seriálu o německých zbojnicích. Tam se objevil populární německý filmový herec (vypisuji soutěž na jeho identifikaci). Přepadával zbabělé zbohatlíky, pral se za chudáky a zkrátka ve všem dokázal udělat pořádek. Zarostlý, obtloustlý zbojník, který mi tehdy připadal strašně starý (bylo mu asi čtyřicet), ale byl to Idol se všim všudy. Obávám se, že mužný hrdina, který má srdce na pravém místě a myslí více na druhé, než na sebe, by mě dokázal okouzlit i dnes (na filmovém plátně).

Renata Nechutová, tak trochu novinářka a herečka

Mistr Jirásek má od včerejška protějšek

Mezi početnými hosty letošního ročníku Jiráskova Hronova je i berlínský malíř, sochař a grafik Tilo Hertel. Ve výstavních prostorách Jiráskova divadla byla včera zahájena výstava jeho prací, které jsou montážemi a kombinacemi nejrůznějších materiálů, které vzájemným spojením získávají nové významy. Autor usiluje o zachování stop po věcech, které jsou odsouzeny k zániku, nejednou jsou jeho kompozice náznakem příběhu, který by neměl být zapomenut. Typickým je např. obraz Postdam náměstí, na němž jsou uplatněny dlažební kostky z postupimského náměstí z roku 1920 - 25, kterému se za války vyhnulo bombardování, dnes je však obrovským stavenišťem. Hronovský starosta ing. Houštěk dostal od pana Hertela darem kámen z berlínského zdi, sám pak dostal knížku o východočeských skalních městech, tedy vlastně také o kamenech.

Na všechna Hertelova díla shlížel ze svého letitého místa zarámovaný Mistr Alois Jirásek, zamyšleně, s rukou v kapse. Výhled měl na bustu fousatého pána s krysou na rameni, který byl, pokud jde o profesi, jeho kolegou. Tilo Hertel totiž vytvořil podobu německého básníka a spisovatele Theodora Fontana, který je prý Jiráskovi podoben. Věřme, že si Mistr Jirásek bude se svým dočasným protějškem dobře rozumět. (jsu)

FEMAD - festival a dílna divadla pro děti

Tradičním dějištěm festivalu FEMAD, který se letos koná ve dnech 12. - 14. a 19. - 21. září je Libice nad Cidlinou. Přes své specifické zaměření na oblast divadla pro děti zůstává tato přehlídka především tribunou a dílnou moderního divadelního myšlení, inspirace, hledání myšlenkové závažnosti a umělecké kvality. Poskytuje mimořádnou a ojedinělou možnost seznámit se s tím nejzajímavějším, co u nás vzniká v oblasti divadla, určeného dětskému publiku, nabízí inspiraci, nové poznatky i účast v debatách s odborníky. Kromě vlastních divadelních představení bude letos součástí Femadu:

A - Seminář k inscenacím - lektory by měli být A. Urbanová, J. Achab Haidler, F. Zborník a I. Veltruská.

B - Seminář k inscenacím - lektory by měli být M. Schejbal, V. Zajíc, J. Valenta a A. Gjuric.

C - Seminář pedagogů - lektor R. Musil. Tento semi-

nář je určen především pedagogickým pracovníkům.

D - Seminář dětí, který povede J. Kodeš s asistentkami, děti v něm budou reflektovat jednotlivá představení.

Femadu se lze zúčastnit buď jako seminarista - tvůrce divadla pro děti, nebo jako pozorovatel. Za oba víkendy zaplatí účastníci symbolický poplatek, v němž jsou zahrnuty vstupy na představení a ubytování - většinou v zařízeních internátního typu. Na obě části Femadu je možno vzít s sebou děti ve věku od šesti do patnácti let.

Všechny podrobnosti o Femadu se můžete dovědět od dr. Milana Strotzera, který je po celou dobu konání Jiráskova Hronova k zastížení na všech festivalových akcích.

(jsu)

střípky

Jak oznámila Lenka Láznovská, amatérští divadelníci, jejich profesionální mentoři v seminářích, ctěné publikum i voyerizující novináři budou mít příležitost vyjádřit referendem peněženek názor na nedávné záplavy. Peněžní sbírka ve prospěch postižených oblastí by měla v těchto chvílích již propuknout, nejspíše formou sběru do speciálně označené nádoby ve foyeru Jiráskova divadla. Domácí organizátoři k tomu dodávají, že výtěžek sbírky rozhojní i součet dobrovolného vstupného, které se bude vybírat na akcích doprovodného programu.

Zahradní slavnost avizují ode dneška v parku Aloise Jiráka mladí výtvarníci, kteří se poprvé představí hronovské veřejnosti. Pod tímto názvem se skrývá (nebude-li ovšem přšet) výstava jejich grafik, malby a keramiky.

Mezi návštěvníky festivalu jste mohli včera zahlédnout i nestora české moderní pantomimy Cüboru Turbu, který v červnu otevřel v Praze své vlastní stálé divadlo Alfred ve dvoře. Přijel pouze na jediné představení japonského souboru Bungeiza. „Ve tři jsem v Praze nasedl do auta a jel. I když jsem stihl pouze Ionescova Lekci, jsem spokojen. Byla to ukázka přesného, ukázněného herectví, v gestech, ve výrazu, v práci s imaginární rekvizitou. Právě proto mám japonské herectví rád a jen kvůli němu jsem sem přijel,“ řekl nám a pádil zase zpátky do Prahy. „Cestou se ještě stavím v Hradci za loutkáři Vítkem a Řičařovou a večer chci být doma,“ byla jeho poslední slova.

Ionescova Lekci s největším porozuměním sledovali asi Luděk Jiřík a Renata Nechutová, kteří ji zde před několika lety se souborem Minaret sami uvedli. „Máme ji stále na repertoáru. Hrajeme ji dokonce pro střední školy, což mnohdy vede žáky k tomu, že je to právě o jejich profesorovi matematiky. Můžu zde ale místo přísedně prohlásit, že každá podobnost je čistě náhodná,“ říká Jiřík a Nechutová k tomu dodává: „Co se týká Japonců, byla jsem až zděšená, jak někdy zvolili stejné postupy. Závěr s fašistickou páskou jsme však my, i když ji autor předepisuje, vypustili. Zdá se nám již dnes neaktuální.“ Polemika o vyznění hry i hereckém přístupu Japonců k evropské dramatu byla jistě dnes častým tématem diskusí i seminářů.

S ruční video kamerou jste mohli v hledišti zahlédnout i dalšího nestora české pantomimy, Jiřího Kaftana, jednoho z bývalých hlavních herců Fialkova souboru, dnes učitele pantomimy a občasného herce. „Sleduji neustále dorost české pantomimy, a proto jsem zde,“ řekl nám.

Vydává organizační štáb

67. Jiráskova Hronova

Šéfredaktorka:

Jaroslava Suchomelová

Redaktor:

Vladimír Hulec, Zdeněk A. Tichý

Fotograf: Ivo Mičkal

Technický redaktor:

Marek Zhibo

Tisknou:

Grafické závody Hronov, s.r.o.

Cena: 5 Kč